

Brüssel, 4.3.2020
COM(2020) 80 final

2020/0036 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ja muudetakse määrust
(EL) 2018/1999 (Euroopa kliimaseadus)**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Euroopa rohelist kokkulepet käsitleva teatisega¹ algatati uus ELi majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta EL õiglaseks ja jõukaks ühiskonnaks, parandades selle abil nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade elukvaliteeti, ning nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Euroopa roheline kokkulepega kinnitatakse komisjoni eesmärki muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks.

Kliimamuutuste vastu võitlemine on kiireloomuline ülesanne. Atmosfäär soojeneb ja see mõjutab inimesi juba praegu. Euroopa kodanikud peavad kliimamuutusi suureks probleemiks ja soovivad näha rohkem tegusid². Kliimamuutused avaldavad peale tervise- ja toidusüsteemi üha suuremat mõju ka planeedi ökosüsteemidele ja bioloogilisele mitmekesisusele. Valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) eriaruandes, milles käsitletakse mõju, mis tuleneb üleilmsest soojenemisest 1,5 °C võrra üle tööstusajastu eelse taseme ja sellega seotud üleilmseid kasvuhoonegaaside heitkoguste muutuse suundumusi, kinnitatakse, et kliimamuutuste mõju suureneb kiiresti vastavalt sellele, kuidas tõuseb üleilmne keskmine temperatuur, ning märgitakse, et juba 2 °C tõusu korral avaldaksid kliimamuutused maailmas väga suurt mõju. Aruande kohaselt tuleb selleks, et olla õigel teel piiramaks temperatuuri tõusu 1,5 °C-ga, saavutada CO₂-neutraalsus maailmas umbes 2050. aastaks ja kõigi muude kasvuhoonegaaside heite neutraalsus veidi hiljem käesoleval sajandil. See kiireloomuline ülesanne eeldab ELilt tõhusamat tegevust olemaks maailmas teenäitaja seeläbi, et saadakse 2050. aastaks kliimanetraalseks, mis hõlmaks kõiki majandussektoreid, ja et kompenseeritakse 2050. aastaks nii kogu allesjäänud CO₂-heide kui ka mis tahes muude allesjäänud kasvuhoonegaaside heide, nagu on märgitud teatises „Puhas planeet kõigi jaoks. Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimanetraalse majanduseni“³ ja kinnitatud Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas teatises.

Nii Euroopa Parlament kui ka Euroopa Ülemkogu on ELi pikaajalise kliimanetraalsuse eesmärgi heaks kiitnud.

Euroopa Parlament toetas ELi eesmärki saavutada 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netonullheide 14. märtsi 2019. aasta resolutsioonis kliimamuutuste kohta⁴. 28. novembri 2019. aasta resolutsioonides rõhutas Euroopa Parlament, et liit kui ülemaailmne liider ja teised maailma suurimad majandusjõud peavad püüdma saavutada kasvuhoonegaaside

---

¹ COM(2019) 640 final.

² Eurobaromeetri 2019. aasta aprilli eriuuringu nr 490 „Kliimamuutused“ kohaselt peab 93 % ELi kodanikest kliimamuutusi suureks probleemiks ja ELi elanikkonna suur enamus soovib näha kliimamuutustega võitlemisel rohkem tegusid.

³ COM(2018) 773 final.

⁴ Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2019. aasta resolutsioon kliimamuutuste kohta – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimanetraalse majanduseni kooskõlas Pariisi kokkuleppega (2019/2582(RSP)).

netonullheite võimalikult kiiresti ja hiljemalt 2050. aastaks,⁵ ning kuulutas välja kliima- ja keskkonnavalase hädaolukorra⁶. Euroopa Parlament nõudis samuti tungival, et komisjon hindaks täielikult kõigi asjakohaste seadusandlike ja eelarveettepanekute kliima- ja keskkonnamõju ning tagaks, et need ettepanekud on kõigiti kooskõlas eesmärgiga hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C ega kiirenda elurikkuse kadumist, ning et põllumajandus-, kaubandus-, transpordi-, energia- ja taristuinvesteeringute poliitikat reformitaks ulatuslikult. Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioonis nõudis Euroopa Parlament, et üleminek kliimanetraalsele ühiskonnale tuleb saavutada hiljemalt 2050. aastaks ja et sellest peab saama Euroopa edulugu⁷.

Kliimanetraalse, rohelse, õiglase ja sotsiaalse Euroopa rajamine on üks neljast peamisest prioriteedist, mille Euroopa Ülemkogu määras kindlaks aastate 2019–2024 strateegilises tegevuskavas⁸. Pidades silmas uusimaid teadusandmeid ja vajadust kiirendada ülemaailmsete kliimameetmete võtmist, kinnitas Euroopa Ülemkogu 12. detsembri 2019. aasta järeldustes eesmärgi saavutada 2050. aastaks kliimanetraalne EL kooskõlas Pariisi kokkuleppe⁹ eesmärkidega. Euroopa Ülemkogu tunnistas, et vaja on kehtestada tugiraamistik ning et üleminek eeldab suuri avaliku ja erasektori investeeringuid. Euroopa Ülemkogu märkis samuti, et kõik asjakohased ELi õigusaktid ja poliitikavaldkonnad peavad olema kooskõlas kliimanetraalsuse eesmärgiga ja panustama selle täitmisesse, tagades samal ajal võrdsed võimalused, ning kutsus komisjoni üles analüüsima, kas selleks on vaja kohandada olemasolevaid reegleid.

EL on loonud kasvuhooonegaaside heite vähendamiseks tervikliku poliitikaraamistiku. Ta on juba alustanud majanduse moderniseerimist ja ümberkujundamist, et saavutada kliimanetraalsus. Ajavahemikus 1990–2018 vähendas liit kasvuhooonegaaside heidet 23 %, ¹⁰ samal ajal kui majandus kasvas 61 %. Vaja on võtta veel meetmeid ja iga sektor peab andma oma panuse, kuna praeguse poliitika juures peaks 2050. aastaks vähenema kasvuhooonegaaside heide ainult 60 %, mistõttu on kliimanetraalsuseni jõudmiseks vaja palju rohkem teha.

Seda arvestades on käesoleva ettepaneku eesmärk kehtestada ELi kliimanetraalsuse saavutamise raamistik. Ettepanekuga soovitakse anda kätte suund, määrates kindlaks kliimanetraalsuseni jõudmise tee, ning suurendada ettevõtjate, töötajate, investorite ja tarbijate kindlust ja usaldust ELi pühendumuse suhtes, samuti läbipaistvust ja vastutust, kindlustades seeläbi jõukuse ja töökohtade loomise. Sellest tulenevalt on ettepaneku eesmärk kehtestada õigusaktides ELi 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk kooskõlas IPCC ning valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) teaduslike järeldustega ning aidata rakendada Pariisi kliimakokkulepet, sealhulgas saavutada selle pikaajalist eesmärki hoida üleilmne temperatuuri tõus tunduvalt alla 2 °C võrreldes tööstusajastu eelse tasemega ning jätkata jõupingutusi temperatuuri tõusu hoidmiseks alla 1,5 °C. Ettepanekuga aidatakse ka täita kestliku arengu eesmäärke. Samuti sisaldab ettepanek tingimusi, mille alusel määratakse kindlaks liidus 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamise trajektoor, kliimanetraalsuseni jõudmiseks

⁵ Euroopa Parlamendi 28. novembri 2019. aasta resolutsioon Hispaanias Madridis toimuva 2019. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP25) kohta (2019/2712(RSP)).

⁶ Euroopa Parlamendi 28. novembri 2019. aasta resolutsioon kliima- ja keskkonnavalase hädaolukorra kohta (2019/2930(RSP)).

⁷ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa rohelse kokkuleppe kohta (2019/2956(RSP)).

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024-en.pdf>.

⁹ EL ratifitseeris kokkuleppe 5. oktoobril 2016 ja see jõustus 4. novembril 2016.

¹⁰ Puudutab kõiki majandussektoreid, välja arvatud rahvusvaheline laevandus, SWD(2019)396.

tehtud edusammude ja kindlaksmääratud trajektoori ambitsioonitaseme korrapärasest hindamist ning mehhanisme, mida rakendatakse siis, kui edasimineku ei ole piisav või kui esineb vastuolusid ELi 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgiga.

Vaatamata jõupingutustele vähendada kasvuhoonegaaside heidet, mõjutavad kliimamuutused juba praegu ELi keskkonda, kodanikke ja majandust ning teevad seda ka edaspidi. Oluline on jätkata veelgi ambitsioonikamate meetmete võtmist, et kohaneda kliimamuutustega, tugevdades selleks muu hulgas kliimakindluse, vastupanuvõime suurendamise, ennetuse ja valmisolekuga seotud jõupingutusi, ning et tagada õiglane üleminek.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanekuga täiendatakse kehtivat poliitikaraamistikku ning määratakse kindlaks vajalik pikaajaline suund ja sätestatakse 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärk ELi õiguses, suurendatakse kohanemiseks tehtavaid jõupingutusi, kehtestatakse 2050. aastani kulgeva trajektoori kindlaksmääramise ja läbivaatamise protsess ning nähakse ette korrapärase hindamine ja protsess, mida järgitakse ebapiisavate edusammude või vastuolude korral. Samuti tehakse selles komisjonile ülesandeks vaadata läbi kehtivad poliitikameetmed ja liidu õigusaktid, pidades silmas nende kooskõla kliimaneutraalsuse eesmärgi ja kindlaksmääratud trajektooriga. Kooskõla määrusega (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist, on tagatud käesolevast määrusest tulenevate muudatustega eelnimetatud määruses. Vastu on võetud mitu muud Euroopa rohelise kokkuleppe algatust, nagu kestliku Euroopa investeerimiskava¹¹ ja õiglase ülemineku fondi asutamist käsitleva määruse ettepanek¹². Koostamisel on ka muud algatused, mis toetavad käesoleva määruse eesmärkide saavutamist. Nende hulka kuuluvad uus ambitsioonikam kliimamuutustega kohanemise ELi strateegia, Euroopa kliimapakti kasutuselevõtt, ELi tööstusstrateegia, mis on kavandatud kahte omavahel tihedalt seotud ülesannet – rohe- ja digipöoret – silmas pidades, uus ringmajanduse tegevuskava ja kestliku rahastamise strateegia, millega soovitakse muu hulgas veelgi rohkem lõimida kestlikkus äriühingu üldjuhtimise raamistikku.

Mis puudutab olemasolevate poliitikavahendite seost 2030. aasta väljavaatega, siis peaks komisjon hindama liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks 2030. aastaks kõrgema eesmärgi seadmist ja tegema selleks ettepanekud, et tagada selle eesmärgi kooskõla eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Komisjon esitab 2020. aasta septembriks mõjuhindamise läbinud kava, millega seada vastutustundlikul viisil kõrgem eesmärk vähendada 2030. aastaks ELi kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 50 % ja võimaluse korral kuni 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Komisjon teeb ettepaneku käesolevat määrust vastavalt muuta ning vaatab 2021. aasta juuniks läbi kõik asjakohased poliitikavahendid ja teeb vajaduse korral ettepanekud nende muutmiseks.

Komisjonile antakse ajavahemikuks 2030–2050 õigus võtta käesoleva määruse täiendamiseks vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse liidu tasandil 2050. aasta eesmärgi saavutamise trajektoor.

Kliimamuutused kui üleilmne probleem eeldavad üleilmset tegutsemist. Kuigi EL ei saa kliimamuutuste probleemi lahendada ilma, et teised samuti tegutseksid, võttes arvesse asjaolu, et EL tekitab vähem kui 10 % üleilmsest kasvuhoonegaaside heitest, on ta teenäitaja ülemaailmses üleminekus kasvuhoonegaaside nullheitega majandusele. Arvestades, et maailmas Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammud ei ole piisavad, on

¹¹ COM(2020) 21 final, 14. jaanuar 2020.

¹² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse õiglase ülemineku fond (COM(2020) 22 final).

ELi juhtiv roll praegu vajalikum kui kunagi varem. EL seab endale ambitsioonikad eesmärgid ja jätkab samal ajal rahvusvaheliste läbirääkimiste juhtimist, et suurendada peamiste heitetekitajate ambitsioone enne 2020. aastal Glasgows toimuvat Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste alast konverentsi. EL jätkab ambitsioonika kliimapoliitika edendamist ja rakendamist kogu maailmas, sealhulgas jõulise kliimadiplomaatia raames, ning teeb tihedat koostööd kõigi partneritega, et suurendada ühiseid jõupingutusi, tagades samal ajal võrdsed tingimused.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kõik ELi meetmed ja poliitikavaldkonnad peaksid aitama ELil saavutada eduka ja õiglase ülemineku kliimaneutraalsusele ja kestlikule tulevikule, nagu märkis komisjon Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas teatises. Seega on see algatus seotud paljude muude poliitikavaldkondadega, kaasa arvatud liidu välispoliitikaga. Komisjon teatas, et ta parandab seda, mil viisil käsitletakse parema õigusloome suunistes ja toetavates vahendites kestlikkuse ja innovatsiooniga seotud küsimusi, selleks et kõigis ELi algatustes järgitaks rohevannet mitte tekitada kahju.

Kavandatava määrusega ette nähtud komisjoni soovitusel liikmesriikidele täiendavad Euroopa poolaasta raames esitatavaid soovitusi. Kui Euroopa poolaasta raames keskendutakse makromajanduslikele ja struktuurireformide küsimustele, mis hõlmavad ka kliimavaldkonda, siis käesoleva algatusega võetakse sihile konkreetseid poliitikasuundumused, mis ei ole kooskõlas kliimaneutraalsuse eesmärgi või kliimaneutraalsuse saavutamise trajektooriga.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklites 191–193 on kinnitatud ja täpsustatud ELi pädevusi kliimamuutuste valdkonnas. Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 192 lõige 1. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 191 ja artikli 192 lõikele 1 peab Euroopa Liit aitama saavutada muu hulgas järgmisi eesmärgi: keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine ning meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega ja eelkõige võidelda kliimamuutuste vastu.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kliimamuutused on oma olemuselt piiriülene probleem, mida vaid liikmesriigi või kohaliku tasandi meetmete abil lahendada ei ole võimalik. Kooskõlastatud ELi meetmed võivad täiendada ja tugevdada liikmesriigi ja kohaliku tasandi meetmeid ning need tõhustavad kliimamuutuste vastast tegevust. Kliimameetmete kooskõlastamine on vajalik nii Euroopas kui ka võimaluse korral maailmas ning ELi meetmed on subsidiaarsuse seisukohast põhjendatud. EL on teinud alates 1992. aastast tööd selle nimel, et arendada välja ühised lahendused ja edendada üleilmset tegevust kliimamuutuste vastu võitlemise valdkonnas. Täpsemalt peaks ELi tasandi meetmete mõte olema täita kulutõhusalt pikaajalisi kliimaeesmärgi ning tagada samal ajal õiglus ja keskkonnanormidele vastavus. ELi 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgi tarvis kindla juhtimiskorra kehtestamine aitab tagada seda, et EL püsib eesmärgi saavutamise kursil. Kliimamuutustega kohanemise ELi tasandi meetmed võimaldavad loimida kohanemispoliitika ja -meetmed peamistesse sektoritesse, juhtimistasanditesse ja ELi poliitikavaldkondadesse.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, sest see ei lähe kliimanetraalsuse saavutamise raamistiku kehtestamiseks vajalikust kaugemale. Ettepanekuga soovitakse anda kätte suund ja seada EL kliimanetraalsuse teele, tagada kindlus ELi pühendumuse suhtes, samuti läbipaistvus ja vastutus, nähes selleks ette hindamis- ja aruandlusprotsessi. Ettepanekus nõutakse liikmesriikidelt vajalike meetmete võtmist, et kliimanetraalsuse eesmärki oleks võimalik täita ühiselt, kuid sellega ei nähta ette mingit kindlat poliitikat ega konkreetseid meetmeid, vaid jäetakse liikmesriikidele kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärkide saavutamiseks kehtestatud õigusraamistiku piires paindlikkus. Ettepanekus sätestatakse kehtivate poliitikameetmete ja liidu õigusaktide läbivaatamise ning lisameetmete võtmise mehhanism, kuid üksikasjalikke ettepanekuid see veel ei sisalda. Samuti võimaldab ettepanek paindlikkust selle tagamiseks, et EL parandaks kliimamuutuste mõjuga kohanemise võimet.

- **Vahendi valik**

Käesoleva ettepaneku eesmärke on kõige parem täita määruse abil. See tagab sätete vahetu kohaldatavuse. Liikmesriikidele kehtestatakse nõuded, et need aitaksid saavutada pikaajalist eesmärki. Lisaks puudutavad paljud sätted komisjoni (hindamine, aruandlus, soovitused, lisameetmed, läbivaatamine) ja ka Euroopa Keskkonnaametit ning seetõttu ei saaks neid rakendada siseriiklikku õigusesse ülevõtmisega. Pikaajalise eesmärgi kinnistamiseks ELi õigusesse on vaja pigem seadusandlikku kui mitteseadusandlikku lähenemisviisi.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulterimine sidusrühmadega**

Komisjon korraldas teatise „Puhas planeet kõigi jaoks“ ettevalmistamisel 17. juulist kuni 9. oktoobrini 2018 avaliku konsultatsiooni, mille käigus laekus rohkem kui 2800 vastust mitmesugustelt sidusrühmadelt. 10.–11. juulil 2018 korraldas komisjon ka sidusrühmade ürituse. Teatise „Puhas planeet kõigi jaoks“ ettevalmistamisel komisjoni korraldatud avaliku konsultatsiooni tulemusena leiti, et eksisteerib laialdane toetus – nii üksikisikute kui ka organisatsioonide seas – sellele, et EL saavutaks 2050. aastaks kasvuhoonegaaside heite ja sidumise vahel tasakaalu. Kokkuvõttev aruanne teatise „Puhas planeet kõigi jaoks“ tarvis elluviidud konsulterimistegevuse kohta on lisatud komisjoni teatist COM(2018) 773 toetavale põhjalikule analüüsile¹³. Teatise „Puhas planeet kõigi jaoks“ vastuvõtmine tõi kaasa aastapikkuse põhjaliku arutelu liikmesriikide, institutsioonide, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, ettevõtjate, tööstussektori, sidusrühmade ja kodanike vahel. Selline laiapõhjaline ühiskonna osalemine aitas seisukohad välja kujundada ja jõuda ELi 2050. aasta eesmärkide suhtes üldisele üksmeelele¹⁴. Lisaks korraldas komisjon 28. jaanuaril 2020 avaliku ürituse, mis tõi kokku palju erinevaid sidusrühmi selleks, et arutada Euroopa roheline kokkuleppe rakendamist, sh Euroopa kliimaseadust. Paneelarutelul osalejad jagasid oma seisukohti kliimaseaduse sisu kohta, käsitlesid Euroopa roheline kokkuleppe sotsiaalseid ja finantsaspekte ning osalesid üldsusega peetud küsimuste ja vastuste voorus. Komisjon avaldas ka algatust käsitleva tegevuskava, mille kohta sai anda tagasisidet nelja

¹³ Komisjoni teatist COM(2018) 773 toetav põhjalik analüüs, lisa 7.1, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/pages/com_2018_733_analysis_in_support_en_0.pdf.

¹⁴ Eurobaromeetri 2019. aasta aprilli eriuuringu nr 490 „Kliimamuutused“ kohaselt on 92 % vastanutest – ja igas liikmesriigis rohkem kui kaheksa vastanut kümnest – nõus, et kasvuhoonegaaside heidet tuleks vähendada miinimumini ja ülejäänud heide kompenseerida, et ELi majandus muutuks 2050. aastaks kliimanetraalseks.

nädala jooksul, 9. jaanuarist kuni 6. veebruarini 2020. Tagasisidet andsid paljud üritusel osalenud sidusrühmad. Kokku saadi 926 vastust. Vastajate hulgas oli palju Euroopa ja liikmesriikide ühendusi, kes esindavad tööstussektoreid, nagu elektri-, auto- ja terasesektor, samuti eraettevõtteid, valitsusväliseid organisatsioone ja arvukalt ELi kodanikke. Konsultatsioonis osalesid ka seitsme liikmesriigi (Hispaania, Madalmaad, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Taani) ja Norra ametiasutused.

- **Mõjuhindang**

Komisjoni talitused tegid teatise „Puhas planeet kõigi jaoks“ toetuseks põhjaliku analüüsi¹⁵. Selles uuriti kliimaneutraalsuse saavutamise võimalusi, vaadeldes kõiki peamisi majandussektoreid, sealhulgas energiasektorit, transporti, tööstust ja põllumajandust. Praegune poliitika avaldab mõju ka pärast 2030. aastat ning prognooside kohaselt väheneb heide 2050. aastaks ligikaudu 60%. See ei ole ELi jaoks siiski piisav panus Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärkide täitmiseks. Analüüsiti hulka stsenaariume, mille kohaselt viia kasvuhoonegaaside netoheide 2050. aastaks nulli, kasutades selleks olemasolevaid või mõnel juhul alles kasutusele võetavaid tehnoloogilisi lahendusi, suurendades kodanike mõjuvõimu ja kooskõlastades meetmeid sellistes olulistest valdkondades nagu tööstuspoliitika, ringmajandus, rahandus ning teadusuuringud ja innovatsioon, ning tagades samal ajal õiglaseks üleminekuks vajaliku sotsiaalse õigluse. Hindang põhineb teaduskirjandusel ja paljudelt sidusrühmadelt saadud tabel, samuti integreeritud modelleerimisel, mis võimaldab paremini mõista energia-, tööstus-, ehitus-, transpordi-, põllumajandus-, metsandus- ja jäätmesektori muutusi ning nimetatud sektorite keerukat koostoimimist. Võttes arvesse seda hiljutist (2018. aasta novembri) täielikku analüüsi 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgi mõju kohta ja ELi kohanemisstrateegia hindamist, ei ole mõju hindamine vajalik.

- **Põhiõigused**

Ettepanekuga austatakse põhiõigusi ja järgitakse eeskätt Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. See aitab eelkõige saavutada eesmärki tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse säästva arengu põhimõtte kohaselt, nagu on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta¹⁶ artiklis 37.

4. MÕJU EELARVELE

Kaudne mõju liikmesriikide eelarvetele sõltub nende valitud riigisisestest kasvuhoonegaaside heite vähendamise poliitika- ja muudest meetmetest ning muudest leevendus- või kohanemismeetmetest ning tuleneb peamiselt võimalikest lisaettepanekutest, mis võidakse teha seotud õigusaktide muutmiseks või uute vastuvõtmiseks, et saavutada vajalik kasvuhoonegaaside heite täiendav vähendamine vastavalt mõjuhindamise läbinud kavale, millega seatakse 2030. aastaks kõrgem ELi kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärk.

Ettepaneku rakendamine eeldab personali ümberpaigutamist komisjonis ning Euroopa Keskkonnaameti (EEA) töötajate arvu väikest suurendamist. Üksikasjad selle kohta on esitatud ettepanekule lisatud finantsselgituses.

---

¹⁵ Komisjoni teatist COM(2018) 773 toetav põhjalik analüüs, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/pages/com_2018_733_analysis_in_support_en_0.pdf.

¹⁶ ELT C 326, 26.10.2012, lk 391.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Selleks et EL püsiks 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamise kursil, on vaja läbipaistvat ja korrapäraselt aruandlust liikmesriikidelt ning põhjalikke komisjoni hinnanguid ja mehhanisme, millega tagatakse edusammude hindamine. Käesolevas algatuses kasutatakse ära lõimitud riiklikel energia- ja kliimakavadel põhinevat protsessi ning kasvuhoonegaaside heidet käsitlevat kindlat läbipaistvusraamistikku ja muud kliimateavet, mida hõlmab energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlev määrus (EL) 2018/1999. Komisjon kasutab edusammude korrapäraseks hindamiseks muu hulgas teavet ja aruandeid, mille liikmesriigid on esitanud energialiidu ja kliimameetmete juhtimise määruse alusel. See hõlmab teavet kasvuhoonegaaside heite, poliitika ja meetmete ning prognooside ja kohanemise kohta. Komisjon kasutab seda teavet ka keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamisel ja keskkonnaalaste tegevusprogrammide seireks. Liikmesriikidelt saadud teavet võidakse täiendada süstemaatiliste atmosfäärivaatlustega – kas *in situ* või kaugseire vaatlustega, näiteks kasutades Copernicuse andmeid. Komisjon hindab korrapäraselt ka trajektoori ajakohastamise vajadust, vaatab läbi poliitikameetmeid ja õigusakte ning võtab ebapiisava edu korral meetmeid.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artiklis 2 sätestatakse ELi 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk, mis hõlmab kõiki sektoreid ja kõiki kasvuhoonegaase, st mitte ainult CO₂, ning mis tuleb saavutada liidusiseselt. See kajastab tõika, et kooskõlas Pariisi kokkuleppe artikli 4 lõikega 4 peaksid arenenud riikidest osalised jätkama juhtrollis ning seadma kogu majandust hõlmavaid absoluutseid heite vähendamise eesmärgi. Selles tunnistatakse, et kuigi esmajärjekorras tuleks vältida kasvuhoonegaaside heidet nende tekkekohas, on vaja kasvuhoonegaase siduda, et kompenseerida nende sektorite allesjäänud kasvuhoonegaasid, kus kliimanetraalsust on kõige raskem saavutada. Looduslike neeldajatena toimivaid metsi, muldi, põllumajandusmaid ja märgalasid tuleks säilitada ja nende ala veelgi suurendada ning süsinikdioksiidi sidumise tehnoloogiad, nagu süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning süsinikdioksiidi kogumine ja kasutamine, tuleks muuta kulutõhusaks ja kasutusele võtta. Artiklis nõutakse ka, et Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon ja liikmesriigid võtaksid vajalikud meetmed nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil, et seda eesmärki oleks võimalik täita ühiselt. Liidu tasandi meetmed on eesmärgi saavutamiseks vajalike meetmete oluline osa.

Liidu tasandil kasvuhoonegaaside heite vähendamise trajektoori kindlaksmääramine aitab tagada, et ELi 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk saavutatakse (artikkel 3). Komisjon vaatab iga viie aasta järel kooskõlas Pariisi kokkuleppe ajakavaga ELi trajektoori läbi. Pariisi kokkuleppe kohaselt teevad selle osalised perioodiliselt kokkuvõtte kokkuleppe täitmisest ning hindavad ühiseid edusamme kokkuleppe eesmärgi ja pikaajaliste sihtide saavutamisel (nimetatakse ülemaailmseks kokkuvõtteks). Komisjon vaatab trajektoori läbi kuue kuu jooksul pärast iga ülemaailmset kokkuvõtet.

Artiklis 4 käsitletakse kliimamuutustega kohanemist. Kliimamuutuste mõju leevendamiseks tehtavatele jõupingutustele vaatamata on kliimamuutused Euroopas juba praegu märkimisväärseks surveallikaks ja jäävad selleks ka edaspidi, mistõttu on äärmiselt oluline teha rohkem jõupingutusi kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamiseks ning haavatavuse vähendamiseks, tuginedes nendele liidu õigusaktidele, milles on konkreetseid kliimamuutustega kohanemise eesmärgi juba käsitletud. Sellega seoses on oluline töötada välja ja viia ellu kohanemisstrateegiad ja -kavad. ELi uue kohanemisstrateegiaga aidatakse otseselt seda eesmärki saavutada.

Komisjon hindab edusamme iga viie aasta järel kooskõlas Pariisi kokkuleppe ajakavaga (artiklid 5–7). Enne iga ülemaailmset kokkuvõtet hindab komisjon liikmesriikide ühiseid edusamme kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisel ja kliimamuutustega kohanemisel ning liidu meetmete kooskõla kliimanetraalsuse eesmärgiga ja seda, kas liidu meetmed on kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamiseks või haavatavuse vähendamiseks piisavad, ning esitab selle kohta aruande. Kui hinnangust nähtub, et liidu meetmed ei ole kliimanetraalsuse eesmärgiga kooskõlas või ei ole piisavad või ei ole edusammud piisavad, võtab komisjon vajalikud meetmed. Komisjon hindab korrapäraselt ka asjakohaseid liikmesriikide meetmeid ja annab soovitusi, kui ta leiab vastuolusid või kui meetmed ei ole piisavad.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimaseadus)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁷,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust¹⁸,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon esitas 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“¹⁹ uue majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit õiglaseks ja jõukaks, nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Samuti on selle eesmärk kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud ohtude ja mõjude eest. Samal ajal peab see üleminek olema õiglane ja kaasav, et kedagi ei jäetaks kõrvale.
- (2) Valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) eriaruanne, milles käsitletakse mõju, mis tuleneb üleilmsest soojenemisest 1,5 °C võrra üle tööstusajastu eelse taseme ja sellega seotud üleilmseid kasvuhoonegaaside heitkoguste muutuse suundumusi,²⁰ loob kliimamuutustega võitlemiseks tugeva teadusliku aluse ning on selle tõenduseks, et kliimameetmeid on vaja tugevdada. Eriaruandes kinnitatakse, et kasvuhoonegaaside heidet tuleb kiiresti kahandada ja temperatuuri tõusu on vaja hoida 1,5 °C piires, eelkõige selleks, et vähendada äärmuslike ilmastikunähtuste tõenäosust. Valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) 2019. aasta üleilmne hindamisaruanne²¹ annab

¹⁷ ELT C , , lk .

¹⁸ ELT C , , lk .

¹⁹ Komisjoni teatis „Euroopa roheline kokkulepe“, COM(2019) 640 final, 11. detsember 2019.

²⁰ IPCC, 2018: „Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty.“ [Masson-Delmotte, V., Zhai, P., Pörtner, H.-O., Roberts, D., Skea, J., Shukla, P.R., Pirani, A., Moufouma-Okia, W., Péan, C., Pidcock, R., Connors, S., Matthews, J.B.R., Chen, Y., Zhou, X., Gomis, M.I., Lonnoy, E., Maycock, T., Tignor, M. ja Waterfield, T. (toim.)].

²¹ IPBES, 2019: „Global Assessment on Biodiversity and Ecosystem Services“.

tunnistust bioloogilise mitmekesisuse vähenemisest kogu maailmas, kusjuures kliimamuutused on tähtsuset kolmas bioloogilist mitmekesisust vähendav tegur²².

- (3) Pikaajalise eesmärgi kindlaksmääramine on väga oluline selleks, et toetada majanduse ja ühiskonna ümberkujundamist, töökohtade loomist, majanduskasvu ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamist ning püüelda õiglasel ja kulutõhusal viisil Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul vastu võetud 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppe (edaspidi „Pariisi kokkulepe“) temperatuurieesmärgi poole.
- (4) Pariisi kokkuleppes on kokku lepitud pikaajaline eesmärk hoida üleilmse temperatuuri tõus tunduvalt allpool 2 °C võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega ja püüda piirata temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega²³ ning selles rõhutatakse, kui oluline on kohaneda kliimamuutuste ebasoodsa mõjuga²⁴ ja viia rahastamisvood kooskõlla arenguteega, mis on suunatud vähese kasvuhoonegaaside heite ja kliima muutumisele vastupidava arengu saavutamisele²⁵.
- (5) Liidu ja liikmesriikide kliimameetmete eesmärk on kaitsta kestliku arengu tegevuskava 2030 raames ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide poole püüeldes inimesi ja planeeti, heaolu, jõukust, tervist, toidusüsteeme, ökosüsteemide terviklikkust ja bioloogilist mitmekesisust kliimamuutuste ohu eest, samuti maksimeerida planeedi võimaluste piires jõukust ning suurendada ühiskonna vastupanuvõimet ja vähendada selle haavatavust kliimamuutuste suhtes.
- (6) Kliimaneutraalsust peaksid aitama saavutada kõik majandussektorid. Arvestades energia tootmise ja tarbimise suurt mõju kasvuhoonegaaside heitele, on oluline üle minna kestlikule, taskukohasele ja kindlale energiasüsteemile, mis tugineb hästitoimivale energia siseturule. Digiüleminek, tehnoloogiline innovatsioon ning teadus- ja arendustegevus on samuti tähtsad kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamise tegurid.
- (7) Liit on viinud ellu ambitsioonikat kliimapoliitikat ja kehtestanud õigusraamistiku, et saavutada oma kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärk. Selle eesmärgi saavutamiseks on muu hulgas vastu võetud sellised õigusaktid nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87/EÜ,²⁶ millega loodi liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/842,²⁷ millega kehtestati liikmesriikidele kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgid 2030. aastaks, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/841,²⁸ millega nõutakse liikmesriikidelt

²² Euroopa Keskkonnaameti aruanne „Euroopa keskkond – seisund ja väljavaated 2020. aastal“ (Luxembourg, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019).

²³ Pariisi kokkuleppe artikli 2 lõike 1 punkt a.

²⁴ Pariisi kokkuleppe artikli 2 lõike 1 punkt b.

²⁵ Pariisi kokkuleppe artikli 2 lõike 1 punkt c.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1).

maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest pärineva kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumise tasakaalustamist.

- (8) Peale selle tutvustas komisjon oma 28. novembri 2018. aasta teatises „Puhas planeet kõigi jaoks. Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimanetraalse majanduseni“, visiooni sellest, kuidas jõuda liidus 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netonullheiteni sotsiaalselt õiglase ja kulutõhusa ülemineku kaudu.
- (9) Liit on paketi „Puhas energia kõikidele eurooplastele“²⁹ kaudu viinud ellu ambitsioonikat süsinikuheite vähendamise poliitikat, eeskätt ehitades üles tugevat energialiitu, mis hõlmab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2012/27/EL³⁰ ja (EL) 2018/2001³¹ energiatõhususe ja taastuvenergia kasutamise 2030. aasta eesmärkide seadmist, ning tõhustades asjakohaseid õigusakte, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL³².
- (10) Liit on kliimanetraalsusele üleminekul maailmas juhtpositsioonil ning on kindlalt otsustanud aidata suurendada üleilmseid ambitsioone ja tugevdada üleilmset reageerimist kliimamuutustele, kasutades kõiki oma käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas kliimadiplomaatiat.
- (11) Euroopa Parlament nõudis, et üleminek kliimanetraalsele ühiskonnale tuleb saavutada hiljemalt 2050. aastaks ja sellest peab saama Euroopa edulugu,³³ ning on kuulutanud välja kliima- ja keskkonnavalase hädaolukorra³⁴. Euroopa Ülemkogu leppis oma 12. detsembri 2019. aasta järeldustes³⁵ kokku eesmärgi saavutada 2050. aastaks kliimanetraalne liit kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega, tunnistades samas, et vaja on kehtestada tugiraamistik ning et üleminek eeldab suuri avaliku ja erasektori investeeringuid. Euroopa Ülemkogu kutsus samuti komisjoni üles koostama võimalikult varakult 2020. aastal ettepaneku liidu pikaajalise strateegia kohta, et nõukogu saaks selle vastu võtta ja esitada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsioonile.
- (12) Liit peaks võtma sihiks saavutada looduslike ja tehnoloogiliste lahenduste abil liidus 2050. aastaks kasvuhoonegaaside inimtekkelise heite ja nende sidumise vaheline tasakaal kogu majanduses. 2050. aastaks seatud kogu liitu hõlmavat kliimanetraalsuse eesmärki peaksid kõik liikmesriigid püüdma saavutada ühiselt ning liikmesriigid, Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon peaksid võtma vajalikud meetmed, et seda oleks võimalik teha. Liidu tasandi meetmed on eesmärgi saavutamiseks vajalike meetmete oluline osa.

---

²⁹ COM(2016) 860 final, 30. november 2016.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

³³ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa roheline kokkuleppe kohta (2019/2956(RSP)).

³⁴ Euroopa Parlamendi 28. novembri 2019. aasta resolutsioon kliima- ja keskkonnavalase hädaolukorra kohta (2019/2930(RSP)).

³⁵ Euroopa Ülemkogu 12. detsembri 2019. aasta kohtumisel vastu võetud järeldused, EUCO 29/19, CO EUR 31, CONCL 9.

- (13) Liit peaks jätkama kliimameetmete rakendamist ja hoidma kliimavaldkonnas rahvusvahelist juhtpositsiooni ka pärast 2050. aastat, et kaitsta inimesi ja planeeti kliimamuutuste ohu eest, püüeldes Pariisi kokkuleppes seatud temperatuurieesmärkide poole ja järgides IPCC teaduslikke soovitusi.
- (14) Olulise osa pikaajalisest üleilmsest reageerimisest kliimamuutustele moodustab kohanemine. Seepärast peaksid liikmesriigid ja liit suurendama oma kohanemis- ja vastupanuvõimet ning vähendama haavatavust kliimamuutuste suhtes, nagu on sätestatud Pariisi kokkuleppe artiklis 7, ning maksimeerima kasu, mida saadakse koostööst muude keskkonnaalaste poliitikameetmete ja õigusaktidega. Liikmesriigid peaksid vastu võtma ulatuslikud riiklikud kohanemisstrateegiad ja -kavad.
- (15) Kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks liidu ja liikmesriikide tasandil asjakohaste meetmete võtmisel peaksid liikmesriigid, Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon võtma arvesse kliimanetraalsusele ülemineku panust kodanike heaolu, ühiskonna jõukuse ja majanduse konkurentsivõime suurendamise, energiapuuduse ja toiduga kindlustatust ning energia ja toidu taskukohasust, õiglust ja solidaarsust liikmesriikides ja nende vahel, arvestades nende majandusliku seisundiga, riigi oludega ja vajadusega saavutada pikas perspektiivis lähenemine, vajadust ausa ja sotsiaalselt õiglase ülemineku järele, parimaid kättesaadavaid teaduslikke tõendeid, eelkõige IPCC järeldusi, vajadust võtta kliimamuutustega seotud riske arvesse investeerimis- ja planeerimisotsustes, kulutõhusust ja tehnoloogilist neutraalsust kasvuhoonegaaside heite vähendamisel ja nende sidumisel ning vastupanuvõime suurendamisel ning pikas perspektiivis keskkonnanäesmärkidele vastavuse suurendamist ja kõrgemate eesmärkide seadmist.
- (16) Üleminek kliimanetraalsusele eeldab muutusi kõigis poliitikavaldkondades ning kõigi majandussektorite ja ühiskonna ühiseid jõupingutusi, nagu märkis ka komisjon oma teatises „Euroopa roheline kokkulepe“. Euroopa Ülemkogu märkis 12. detsembri 2019. aasta järeldustes, et kõik asjakohased ELi õigusaktid ja poliitikavaldkonnad peavad olema kooskõlas kliimanetraalsuse eesmärgiga ja panustama selle täitmisesse, tagades samal ajal võrdsed võimalused, ning kutsus komisjoni üles analüüsima, kas selleks on vaja kohandada olemasolevaid reegleid.
- (17) Komisjon teatas Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas teatises kavatsusest hinnata liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks 2030. aastaks kõrgema eesmärgi seadmist ja teha selleks ettepanekud, et tagada selle eesmärgi kooskõla eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus. Komisjon rõhutas kõnealus teatises seda, et kõik liidu poliitikavaldkonnad peaksid aitama kaasa kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisele ja kõik sektorid peaksid täitma oma osa. Komisjon peaks 2020. aasta septembriks põhjaliku mõjuhindangu alusel ning võttes arvesse talle Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999³⁶ kohaselt esitatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade analüüsi, vaatama läbi liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja uurima, millised on võimalused seada 2030. aastaks uus sihttase, milleks on vähendada heidet 50–55 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Kui komisjon peab vajalikuks muuta liidu 2030. aasta eesmärki, peaks ta esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt vajadusele ettepanekud käesoleva määruse muutmiseks. Lisaks

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

peaks komisjon 30. juuniks 2021 hindama, kuidas tuleks seda eesmärki rakendavaid liidu õigusakte muuta selliselt, et heide väheneks võrreldes 1990. aastaga 50–55 %.

- (18) Selleks et liit ja liikmesriigid püsiksid kliimanetraalsuse eesmärgi täitmisel ja kliimamuutustega kohanemisel järje peal, peaks komisjon edasiminekut korrapäraselt hindama. Kui liikmesriikide ühised edusammud kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks või kliimamuutustega kohanemiseks ei ole piisavad või kui liidu meetmed ei ole kliimanetraalsuse eesmärgiga kooskõlas või need ei ole kohanemise- ja vastupanuvõime suurendamiseks ning haavatavuse vähendamiseks piisavad, peaks komisjon võtma kooskõlas aluslepingutega vajalikud meetmed. Samuti peaks komisjon korrapäraselt hindama asjakohaseid liikmesriikide meetmeid ja andma soovitusi, kui ta leiab, et liikmesriigi meetmed ei ole kliimanetraalsuse eesmärgiga kooskõlas või kohanemise- ja vastupanuvõime suurendamiseks ning kliimamuutuste suhtes haavatavuse vähendamiseks piisavad.
- (19) Komisjon peaks tagama usaldusväärse ja objektiivse hindamise, mis põhineks kõige ajakohasematel teaduslikel, tehnilistel ja sotsiaal-majanduslikel andmetel ning milles oleks arvesse võetud paljusid sõltumatuid eksperdiarvamusi, ning tuginema oma hinnangus asjakohasele teabele, sealhulgas liikmesriikide esitatud teabele ja aruannetele, Euroopa Keskkonnaameti aruannetele ja parimatele kättesaadavatele teaduslikele tõenditele, kaasa arvatud IPCC aruannetele. Võttes arvesse, et komisjon on kohustunud uurima võimalusi, kuidas avalik sektor saab kasutada ELi taksonoomiat Euroopa roheline kokkuleppe kontekstis, peaks see hõlmama teavet nii liidu kui ka liikmesriikide keskkonناسäästlike investeeringute kohta kooskõlas määrusega (EL) 2020/... [taksonoomiamäärus], kui selline teave muutub kättesaadavaks. Komisjon peaks kasutama Euroopa statistikat ja andmeid, kui need on olemas, ning hankima eksperdihinnanguid. Euroopa Keskkonnaamet peaks komisjoni vastavalt oma iga-aastasele tööprogrammile asjakohaselt abistama.
- (20) Kuna kodanikel ja kogukondadel on kliimanetraalsusele ülemineku edendamisel suur roll, tuleks soodustada üldsuse ja ühiskonna aktiivset osalemist kliimameetmetes. Komisjon peaks seetõttu tegema koostööd kõigi ühiskonna osadega, et neil oleks võimalik astuda samme kliimanetraalse ja kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise ühiskonna arendamiseks, ning võtma selleks muu hulgas kasutusele Euroopa kliimapakti.
- (21) Selleks et tagada kõigi majandustegevuses osalejate, sealhulgas ettevõtjate, töötajate, investorite ja tarbijate jaoks prognoositavus ja kindlustunne, tagada, et üleminek kliimanetraalsusele on pöördumatu, tagada heite järkjärguline vähendamine aja jooksul ning aidata hinnata meetmete ja edusammude kooskõla kliimanetraalsuse eesmärgiga, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, et kehtestada trajektoor liidus 2050. aastaks kasvuhoonegaaside nullheiteni jõudmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes³⁷ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

³⁷ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (22) Vastavalt komisjoni võetud kohustusele järgida parema õigusloome põhimõtteid, tuleks püüda tagada kasvuhoonegaaside heite vähendamisega seoses liidu õigusaktide kooskõla. Süsteem, mille alusel hinnatakse kliimanetraalsuse eesmärgi täitmiseks tehtud edusamme ja võetud meetmete kooskõla selle eesmärgiga, peaks tuginema määrusega (EL) 2018/1999 kehtestatud juhtimisraamistikule ja olema sellega kooskõlas. Eelkõige tuleks korrapärase aruandluse süsteem ning aruandlusele järgneva komisjonipoolse hindamise ja meetmete võtmise etapid viia vastavusse liikmesriikidele määrusega (EL) 2018/1999 kehtestatud teabe ja aruannete esitamise nõuetega. Seepärast tuleks määrust (EL) 2018/1999 muuta, et lisada asjakohastesse sätetesse kliimanetraalsuse eesmärk.
- (23) Kliimamuutused on oma olemuselt piiriülene probleem ning liikmesriikide poliitika täiendamiseks ja tugevdamiseks on vaja liidu tasandil kooskõlastatud meetmeid. Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt jõuda liidus 2050. aastaks kliimanetraalsuseni, ei suuda liikmesriigid eraldi piisavalt saavutada ning selle ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega kehtestatakse raamistik kasvuhoonegaaside heite pöördumatuks ja järkjärguliseks vähendamiseks ning nende looduslikes või muudes neeldajates sidumise suurendamiseks liidus.

Käesolevas määruses sätestatakse Pariisi kokkuleppe artikli 2 kohase pikaajalise temperatuurieesmärgi täitmiseks siduv eesmärk saavutada liidus 2050. aastaks kliimanetraalsus ning esitatakse raamistik Pariisi kokkuleppe artikli 7 kohase ülemaailmse kliimamuutuste mõjuga kohanemise eesmärgi täitmisel edu saavutamiseks.

Käesolevat määrust kohaldatakse määruse (EL) 2018/1999 V lisa 2. osas loetletud kasvuhoonegaaside inimtekkelise heite ja nende looduslikes või muudes neeldajates sidumise suhtes.

Artikkel 2

Kliimanetraalsuse eesmärk

1. Liidu õigusega reguleeritud kasvuhoonegaaside heide ja sidumine kogu liidus tasakaalustatakse hiljemalt 2050. aastaks ning seega vähendatakse selleks ajaks netoheide nullini.
2. Asjakohased liidu institutsioonid võtavad liidu ja liikmesriigid riigi tasandil vajalikud meetmed, et võimaldada lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgi ühist täitmist, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide vahel õigluse ja solidaarsuse edendamise olulisust.
3. Artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärki silmas pidades vaatab komisjon 2020. aasta septembriks läbi määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis 11 osutatud liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ning uurib võimalusi seada uus 2030. aasta eesmärk, milleks on vähendada heidet 50–55 % võrreldes 1990. aastaga. Kui

komisjon peab vajalikuks seda eesmärki muuta, esitab ta vastavalt vajadusele Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekud.

4. Komisjon hindab 30. juuniks 2021, kuidas tuleks liidu 2030. aasta eesmärki rakendavaid liidu õigusakte muuta nii, et heidet oleks võrreldes 1990. aastaga võimalik vähendada 50–55 % ja saavutada artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärk, ning kaalub vajalike meetmete võtmist, sealhulgas seadusandlike ettepanekute vastuvõtmist kooskõlas aluslepingutega.

Artikkel 3

Kliimaneutraalsuse saavutamise trajektoor

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 9 käesoleva määruse täiendamiseks vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse liidu tasandil artikli 2 lõike 1 kohase kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamise trajektoor aastani 2050. Komisjon vaatab trajektoori läbi hiljemalt kuue kuu jooksul pärast igat Pariisi kokkuleppe artikli 14 alusel tehtud ülemaailmset kokkuvõtet.
2. Trajektoor algab artikli 2 lõikes 3 osutatud liidu 2030. aasta kliimaeesmärgist.
3. Lõike 1 kohaselt trajektoori kehtestamisel võtab komisjon arvesse järgmist:
  - a) kulutasuvus ja majanduslik tasuvus;
  - b) liidu majanduse konkurentsivõime;
  - c) parimad võimalikud tehnilised lahendused;
  - d) energiatõhusus, energia taskukohasus ja varustuskindlus;
  - e) õiglus ja solidaarsus liikmesriikides ja nende vahel;
  - f) vajadus tagada keskkonnatõhusus ja edasimineku aja jooksul;
  - g) investeerimisvajadused- ja võimalused;
  - h) vajadus tagada aus ja sotsiaalselt õiglane üleminek;
  - i) rahvusvahelised arengusuunad ja jõupingutused, mis on tehtud Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni lõppeesmärgi saavutamiseks;
  - j) parimad kättesaadavad ja kõige värskemad teaduslikud tõendid, sealhulgas IPCC viimased aruanded.

Artikkel 4

Kliimamuutustega kohanemine

1. Asjakohased liidu institutsioonid ning liikmesriigid tagavad pidevad edusammud Pariisi kokkuleppe artikli 7 kohaselt kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamisel ning kliimamuutuste suhtes haavatavuse vähendamisel.
2. Liikmesriigid töötavad välja ja rakendavad kohanemisstrateegiad ja -kavad, mis hõlmavad põhjalikke riskijuhtimise raamistikke, ning tuginevad selles usaldusväärsetele kliima ja haavatavuse lähtetasemetele ja edusammude hindamistele.

Artikkel 5

Liidu edusammude ja meetmete hindamine

1. Koos määruse (EL) 2018/1999 artikli 29 lõikes 5 sätestatud hindamisega hindab komisjon 30. septembriks 2023 ja seejärel iga viie aasta järel järgmist:
  - a) edusammud, mida kõik liikmesriigid on ühiselt teinud, et saavutada artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärk, mis on väljendatud artikli 3 lõikes 1 osutatud trajektoorigi;
  - b) edusammud, mida kõik liikmesriigid on ühiselt teinud artiklis 4 osutatud kohanemiseks.

Komisjon esitab kõnealuse hindamise järeldused ning kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikliga 35 vastaval kalendriaastal koostatud energialiidu olukorda käsitleva aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
2. Komisjon vaatab 30. septembriks 2023 ja seejärel iga viie aasta järel läbi järgmise:
  - a) liidu meetmete kooskõla artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgiga, mis on väljendatud artikli 3 lõikes 1 osutatud trajektoorigi;
  - b) artiklis 4 osutatud kohanemisel tehtavate edusammude tagamiseks võetud liidu meetmete piisavus.
3. Kui komisjon leiab lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamise põhjal, et liidu meetmed ei ole artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgiga kooskõlas või ei ole piisavad, et tagada edusammud artiklis 4 osutatud kohanemisel, või et kliimanetraalsuse eesmärgi täitmiseks või artiklis 4 osutatud kohanemiseks tehtud edusammud ei ole piisavad, võtab ta kooskõlas aluslepingutega vajalikud meetmed samal ajal, kui vaatab läbi trajektoori vastavalt artikli 3 lõikele 1.
4. Komisjon hindab kõiki kavandatavaid meetmeid ja seadusandlikke ettepanekuid enne nende vastuvõtmist, lähtudes artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgist, mis on väljendatud artikli 3 lõikes 1 osutatud trajektoorigi, lisab tehtud analüüsi meetme või ettepaneku juurde kuuluvasse mõjuhinnangusse ning avalikustab hindamise tulemuse, kui meede või ettepanek vastu võetakse.

Artikkel 6

Liikmesriikide meetmete hindamine

1. Komisjon hindab 30. septembriks 2023 ja seejärel iga viie aasta järel järgmist:
  - a) liikmesriikide nende meetmete kooskõla artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgiga, mis on väljendatud artikli 3 lõikes 1 osutatud trajektoorigi, mis on määruse (EL) 2018/1999 alusel esitatud riiklike energia- ja kliimakavade või iga kahe aasta tagant esitatavate eduaruannete kohaselt kõnealuse eesmärgi saavutamiseks asjakohased;
  - b) artiklis 4 osutatud kohanemisel tehtud edusammude tagamiseks liikmesriikide poolt võetud asjakohaste meetmete piisavus.

Komisjon esitab kõnealuse hindamise järeldused ning kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikliga 35 vastaval kalendriaastal koostatud energialiidu olukorda käsitleva aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Kui komisjon leiab artikli 5 lõike 1 kohaselt hinnatud ühiseid edusamme nõuetekohaselt arvesse võttes, et liikmesriigi meetmed ei ole kooskõlas kõnealuse eesmärgiga, mis on väljendatud artikli 3 lõikes 1 osutatud trajektoorigil, või ei ole piisavad, et tagada edusammud artiklis 4 osutatud kohanemisel, võib ta anda asjaomasele liikmesriigile soovitusi. Komisjon teeb need soovitusel üldsusele kättesaadavaks.
3. Kui kooskõlas lõikega 2 esitatakse soovitus, kehtivad järgmised põhimõtted:
  - a) asjaomane liikmesriik võtab saadud soovitusel nõuetekohaselt arvesse, toimides liikmesriikide ja liidu ning liikmesriikide vahelise solidaarsuse vaimus;
  - b) asjaomane liikmesriik kirjeldab soovitusel esitamisel aastale järgneval aastal määruse (EL) 2018/1999 artikli 17 kohaselt esitatud esimeses eduaruandes, kuidas ta on soovitusel nõuetekohaselt arvesse võtnud. Kui asjaomane liikmesriik otsustab soovitusel või olulist osa sellest mitte järgida, põhjendab ta seda komisjonile;
  - c) soovitusel peaksid täiendama Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi.

Artikkel 7

Komisjoni hindamisel käsitlevad üldsätted

1. Komisjon tugineb artiklites 5 ja 6 osutatud hindamisel peale artikli 6 lõike 1 punktis a osutatud liikmesriikide meetmete vähemalt järgmisele:
  - a) määruse (EL) 2018/1999 alusel esitatud teave ja aruanded;
  - b) Euroopa Keskkonnaameti (EEA) aruanded;
  - c) Euroopa statistika ja andmed, sealhulgas andmed kliimamuutuste ebasoodsast mõjust tuleneva kahju kohta, kui need on kättesaadavad;
  - d) parimad kättesaadavad teaduslikud tõendid, sealhulgas IPCC viimased aruanded, ning
  - e) mis tahes täiendav teave liidu ja liikmesriikide keskkonnasäästlike investeeringute, sealhulgas juhul kui see on kättesaadav, määruse (EL) 2020/... [taksonoomiamäärus] kohaste investeeringute kohta.
2. EEA abistab komisjoni artiklites 5 ja 6 osutatud hindamisel vastavalt oma igaaastasele tööprogrammile.

Artikkel 8

Üldsuse osalemine

Komisjon teeb koostööd kõigi ühiskonna osadega, et neil oleks võimalik astuda samme kliimanetraalse ja kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise ühiskonna arendamiseks. Komisjon aitab tagada kaasava ja juurdepääsetava protsessi kõigil tasanditel, sealhulgas riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning sotsiaalpartnerite, kodanike ja kodanikuühiskonnaga, et võimaldada parimate tavade jagamist ja teha kindlaks meetmed, mis aitavad saavutada käesoleva määruse eesmäärke. Peale selle võib komisjon kasutada ära liikmesriikide poolt määruse (EL) 2018/1999 artikli 11 kohaselt sisse seatud mitmetasandilisi kliima- ja energiadialooge.

Artikkel 9

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Artikli 3 lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 3 lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [väljaannete talitus: palun lisage käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 3 lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 10

Määruse (EL) 2018/1999 muutmise

Määrust (EL) 2018/1999 muudetakse järgmiselt.

- (1) Artikli 1 lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) rakendatakse strateegiaid ja meetmeid, mis on välja töötatud selleks, et täita määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi, energialiidu eesmärgi ning seoses esimese kümneaastase ajavahemikuga (2021–2030) eelkõige liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärgi;“
- (2) artikli 2 punkt 7 asendatakse järgmisega:

„7) „prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise või energiasüsteemi arengu prognoos, sealhulgas vähemalt kvantitatiivsed hinnangud aruandlusaastale vahetult järgneva kuue sellise aasta kohta, mis lõpevad nulli või viiega;“
- (3) artikli 3 lõike 2 punkt f asendatakse järgmisega:

„f) hinnang käesoleva lõike punktis b osutatud eesmärkide saavutamiseks kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete mõju kohta, kaasa arvatud nende kooskõla kohta määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi, Pariisi kokkuleppe kohaste kasvuhoonegaaside heite vähendamise pikaajaliste eesmärkide ja artiklis 15 osutatud pikaajaliste strateegiatega;“

- (4) artikli 8 lõikesse 2 lisatakse punkt e:
„e) viis, kuidas olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed ning kavandatavad poliitikasuunad ja meetmed aitavad saavutada määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärki.“;

- (5) artikkel 11 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 11

Mitmetasandiline kliima- ja energiadialoog

Iga liikmesriik seab siseriiklike õigusnormide kohaselt sisse mitmetasandilise kliima- ja energiadialoogi, mille raames kohalikud omavalitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid, äriühingud, investorid, muud asjaomased sidusrühmad ja üldsus saavad aktiivselt osaleda, arutada määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamise võimalusi ning energia- ja kliimapolitika jaoks kavandatud erinevaid – ka pikaajalisi – stsenaariume ning jälgida edusamme, välja arvatud juhul, kui liikmesriigis on juba sama eesmärki täitev struktuur. Sellise dialoogi raames võib arutada ka lõimitud riiklike energia- ja kliimakavu.“;

- (6) artikli 15 lõike 3 punkt c asendatakse järgmisega:

„c) saavutada pikaajaline kasvuhoonegaaside heite vähenemine ja nende suurem neeldajates sidumine kõigis sektorites kooskõlas määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgiga;“

- (7) I lisa 1. osa muudetakse järgmiselt:

- a) A jao punktis 3.1.1 asendatakse alapunkt i järgmisega:

„i) Poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse määruse (EL) 2018/842 kohane eesmärk, millele on osutatud punktis 2.1.1, ning poliitikasuunad ja meetmed, mille eesmärk on järgida määrust (EL) 2018/841, ning mis hõlmavad kõiki peamisi heidet tekitavaid sektoreid ja sektoreid neeldajates sidumise suurendamiseks, pidades silmas määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärki.“;

- b) B jaos lisatakse punkt 5.5:

„5.5. „e) Kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete osa määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamises.“;

- (8) VI lisa punkti c alapunkt viii asendatakse järgmisega:

„viii) hinnang sellele, mil määral poliitikasuund või meede aitab saavutada määruse .../... [kliimaseadus] artiklis 2 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärki ja täita artiklis 15 osutatud pikaajalist strateegiat;“.

Artikkel 11

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*

FINANTSSELGITUS

Sisukord

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK
  - 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
  - 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (programmi teemavaldkond)
  - 1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:
  - 1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendused
    - 1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava
    - 1.4.2. Liidu meetme lisaväärtus
    - 1.4.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid
    - 1.4.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega
  - 1.5. Kestus ja finantsmõju
  - 1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid
2. HALDUSMEETMED
  - 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
  - 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)
    - 2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus
    - 2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta
    - 2.2.3. Kontrollide kulutõhususe hinnang ja põhjendus
  - 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed
3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU
  - 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kavandatud uued kulude eelarveread
  - 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
    - 3.2.1. Hinnanguline mõju kuludele – ülevaade
    - 3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade
    - 3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus
  - 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimaseadus)

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)

Kliimameetmed

Jaotis 34 (2014.–2020. aasta mitmeaastane finantsraamistik) – jaotis 9 (2021.–2027. aasta mitmeaastane finantsraamistik)

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

uut meetet

uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest³⁸

olemasoleva meetme pikendamist

ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Euroopa roheline kokkuleppega kinnitatakse komisjoni eesmärgi muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks. Nii Euroopa Parlament kui ka Euroopa Ülemkogu on ELi pikaajalise kliimanetraalsuse eesmärgi heaks kiitnud. Ettepaneku eesmärk on kehtestada ELi kliimanetraalsuse saavutamise raamistik, sh määrata kindlaks arengutee. Asjakohased liidu institutsioonid ja liikmesriigid peavad võtma ettepaneku rakendamiseks vajalikud meetmed. Liikmesriigid peavad veelgi rohkem lõimima pikaajalise perspektiivi oma juhtimismääruse kohastesse kavadesse ja aruannetesse. Komisjon peab täitma mitmesuguseid ülesandeid, näiteks vaatama läbi 2030. aasta eesmärgi ja kõik läbivaadatud eesmärgi saavutamiseks asjakohased poliitikavahendid, kehtestama trajektoori, hindama olemasoleva poliitikaraamistiku järjepidevust, tegema iga viie aasta taguse hindamise, andma soovitusi ning võtma ELi tasandil lisameetmeid.

1.4.2. Liidu meetme lisaväärtus (*see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus*). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „liidu meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*) on kliimamuutused, mis on piiriülene probleem ja mida ei saa lahendada üksnes riigisiseste või kohalike meetmetega.

³⁸

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*) on kooskõlastatud ELi meetmed; need võivad hästi täiendada ja tugevdada liikmesriigi ja kohaliku tasandi meetmeid ja tõhustavad kliimamuutuste vastast tegevust.

1.4.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

EL on loonud kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks tervikliku poliitikaraamistikku. Ta on juba alustanud majanduse moderniseerimist ja ümberkujundamist, et saavutada kliimanetraalsus. Ajavahemikus 1990–2018 vähendas EL kasvuhoonegaaside heidet 23 % ning samal ajal kasvas majandus 61 %. Praeguse poliitika juures peaks aga kasvuhoonegaaside heide 2050. aastaks vähenema ainult 60 %, mistõttu on selleks, et jõuda 2050. aastaks kliimanetraalsuseni, vaja palju rohkem teha.

1.4.4. *Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Ettepanekuga täiendatakse kehtivat poliitikaraamistikku, määrates kindlaks vajaliku pikaajalise suundumuse ja sätestades 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgi ELi õiguses, suurendades kohanemiseks tehtavaid jõupingutusi, kehtestades 2050. aastani kulgeva trajektoori kindlaksmääramise ja läbivaatamise protsessi ning nähes ette korrapärase hindamise ja protsessi, mida järgitakse ebapiisavate edusammude või vastuolude korral. Selles tehakse komisjonile ülesandeks vaadata läbi kehtiv poliitika ja liidu õigusaktid, pidades silmas nende kooskõla kliimanetraalsuse eesmärgi ning trajektooriga. Samuti tehakse selles komisjonile ülesandeks hinnata liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks 2030. aastaks kõrgema eesmärgi seadmist ja teha selleks ettepanekud, et tagada selle eesmärgi kooskõla eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus. Ettepanek on kooskõlas energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määrusega (EL) 2018/1999 ning selle muudatustega.

1.5. Kestus ja finantsmõju

Piiratud kestusega

- hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA

Piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood algab alates 2020. aastast ja on piiramata kestusega,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

- oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- rakendusametite kaudu

Eelarve jagatud täitmine koostöös liikmesriikidega

Eelarve kaudne täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- Euroopa Investeeringuspangale ja Euroopa Investeeringufondile;
- finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele;
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Euroopa Keskkonnaamet (EEA) toetab oma iga-aastase tööprogrammi alusel komisjoni aruannete koostamisel ning kohanemiseks tehtud edusammude jälgimisel ja hindamisel vastavalt käesolevale määrusele.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Ettepanek põhineb kasvuhoonegaaside heidet käsitleval kindlal läbipaistvusraamistikul, lõimitud riiklikel energia- ja kliimakavadel ning nt energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas määruses sisalduval muul kliimateabel ning sellega ei nähta liikmesriikidele ette täiendavaid aruandlusvooge. Komisjonipoolse hindamise ajastus on viidud kooskõlla Pariisi kokkuleppe ajakavaga ja juhtimismääruses ette nähtud läbivaatamisega. Komisjoni soovitude protsess on seotud komisjoni kõnealuse iga viie aasta taguse hindamisega.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus.*

Ei ole asjakohane. Ettepanekuga ei rakendata rahastamisprogrammi, vaid töötatakse välja pikaajaline poliitika. Eelarve täitmise viis, rahastamise rakendamise mehhanismid, maksete tegemise kord ja veamääradega seotud kontrollistrateegia ei ole asjakohased. Ettepaneku rakendamine nõuab personali ümberpaigutamist komisjonis ning EEA personali väikest suurendamist. Asjakohased menetlused on kehtestatud.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Liikmesriigid võivad energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevast määrusest tulenevate kavandamis- ja aruandluskohustuste täitmisega hilineda. Tänu juba olemasolevatele ja hästi toimivatele kliimateabe alase aruandluse süsteemidele (mis on loodud seiremehhanismi määruse alusel ja lõimitud juhtimismäärusesse) on kehtestatud menetlused tagamaks, et kasvuhoonegaaside heite aruanded saabuvad õigel ajal, et nende kvaliteeti kontrollitakse, et puudused saab kõrvaldada ning et liikmesriike, kes ei täida oma aruandluskohustusi, saab abistada.

Samuti võivad liidu ja liikmesriikide meetmed olla kliimaneutraalsuse saavutamiseks ebapiisavad või ei ole edusammud piisavad. Seetõttu nähakse ettepanekuga ette edusammude korrapärase hindamine, läbivaatamine, soovitused ja lisameetmed. Ettepanekuga nähakse ette ka hindamine ja ettepanekud liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärgi suurendamiseks ning trajektoori kehtestamiseks.

Algatusega ei kaasne uusi olulisi riske, mida olemasolev sisekontrolli raamistik ei kataks.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Algatusega ei kaasne uusi olulisi kontrole/riske, mida olemasolev sisekontrolli raamistik ei kataks.

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Kavandatud ei ole erimeetmeid peale finantsmääruse kohaldamise.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kavandatud uued kulude eelarveread

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kululiik	Rahaline osalus			
	Nr 5 (7) [Rubriik: Euroopa avalik haldus]	Liigendatud/liigendamata ³⁹	EFTA riigid ⁴⁰	kandidaatriigid ⁴¹	kolmandad riigid	finantsmääruse artikli [21 lõike 2 punkti b] tähenduses
	34 01 01 01 / 20 02 01 02 34 01 02 01 / 20 02 06 01	Liigendamata	EI	EI	EI	EI

³⁹ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁴⁰ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁴¹ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Hinnanguline mõju kuludele – ülevaade

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5 (7)	„Halduskulud“
---	-------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
Personalikulud		0,300	0,450	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600		4,350
Muud halduskulud		0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050		0,400
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0,350	0,500	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650		4,750

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aastat</i>	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	0,350	0,500	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650		4,750
	Maksed	0,350	0,500	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650		4,750

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
-------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

Mitmeaastase finantsraami stiku RUBRIIK 5 (7)									
Personalikulud	0,300	0,450	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	4,350
Muud halduskulud	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,400
Mitmeaastase finantsraami stiku RUBRIIK 7 KOKKU	0,350	0,500	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	4,750

KOKKU	0,350	0,500	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	0,650	4,750
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või peadirektoraadi siseselt ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

Aasta	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
Komisjoni peakorteris ja esindustes	2	3	4	4	4	4	4	4
Delegatsioonides								
Teadustegevus								
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud)⁴²								
Rubriik 7								
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
Rahastatakse programmi vahenditest ⁴³	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
Teadustegevus								
Muu (täpsustage)								
KOKKU	2	3	4	4	4	4	4	4

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate peadirektoraadi sisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	See lisapersonal (4 täistööajale taandatud töötajat 2022. aastaks – administraatorid) on vajalik selleks, et <i>stricto sensu</i> kliimaseadust koostada, sellele institutsioonidevaheline heakskiit saada ning selle üle peadirektoraadis järelevalvet teha; see <u>ei hõlma</u> koordineerimis-/teabevahetusmõõdet. Edasine töökoormus, mis on seotud kliimaseadusest tulenevate seadusandlike ja mitteseadusandlike algatustega, on hoopis laiem ja seda võetakse arvesse mujal.
Koosseisuvälised töötajad	ei ole asjakohane

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

⁴² Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

⁴³ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised B..A read).

Assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
  - omavahenditele
  - muudele tuludele

FINANTSSELGITUS – ASUTUSED

Euroopa Keskkonnaamet

Sisukord

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK
  - 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
  - 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad
  - 1.3. Ettepanek käsitleb:
  - 1.4. Eesmärgid
    - 1.4.1. Üldeesmärgid
    - 1.4.2. Erieesmärgid
    - 1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju
    - 1.4.4. Tulemusnäitajad
  - 1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused
    - 1.5.1. Lühiviisi või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava
    - 1.5.2. Liidu meetme lisaväärtus
    - 1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid
    - 1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega
    - 1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang
  - 1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju
  - 1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid
2. HALDUSMEETMED
  - 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
  - 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)
    - 2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus
    - 2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta
    - 2.2.3. Kontrollide kulutõhususe hinnang ja põhjendus
  - 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed
3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
  - 3.2.1. Hinnanguline mõju kuludele – ülevaade
  - 3.2.2. Hinnanguline mõju [asutuse] assigneeringutele
  - 3.2.3. Hinnanguline mõju [asutuse] inimressurssidele
  - 3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga
  - 3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS – ASUTUSED

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimaseadus)

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Kliimameetmed

Jaotis 34 (2014.–2020. aasta mitmeaastane finantsraamistik); jaotis 09 (2021.–2027. aasta mitmeaastane finantsraamistik)

1.3. Ettepanek käsitleb:

uut meetet

uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁴⁴

olemasoleva meetme pikendamist

ühe või mitme meetme ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Kavandatava määruse eesmärk on kehtestada ELi kliimanetraalsuse saavutamise raamistik, sh siduv ELi 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärk, ning sellega nähakse ette praegu 2030. aastaks seatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgi läbivaatamine ja 2050. aastani ulatava trajektoori kehtestamine, kliimamuutustega kohanemise meetmed ning juhtimisprotsess, et hoida EL selle eesmärgi saavutamise kursil.

Ettepanek on kesksel kohal Euroopa rohelises kokkuleppes, mis on üks president von der Leyeni poliitilistes suunistes esitatud kuuest peamisest eesmärgist.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1: Saavutada kliimanetraalsus tänu hästi toimivale ELi CO₂-turule ja õiglasele ELi liikmesriikide tegevusraamistikule, mille alusel vähendada heidet muudes sektorites.

Asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile: Euroopa roheline kokkulepe

⁴⁴ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Ettepaneku eesmärk on kehtestada ELi kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik. Teatist „Puhas planeet kõigi jaoks“ toetavas põhjalikus analüüsis on uuritud, kuidas saavutada kliimaneutraalsus ja vaadeldud selleks kõiki peamisi majandussektoreid. Neile sektoritele tuleneb mõju hilisematest lisaettepanekutest, mis võidakse teha kehtivate õigusaktide ja poliitikameetmete muutmiseks või täiendavate poliitikameetmete võtmiseks. Liikmesriikide tasandil määrab nende poolt poliitika rakendamiseks valitud riigisiseste meetmete laad ja ulatus selle, millistele sidusrühmadele mõju avaldub.

Tänu sellele, et seire- ja aruandlusprotsessid tuginevad energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas määruses sisalduvatele protsessidele, peaks liikmesriikide halduskoormus olema võimalikult väike, samas kui teabe kvaliteet paraneb ja läbipaistvus suureneb. Ettepaneku eesmärk on samuti viia hindamine kooskõlla Pariisi kokkuleppe ajakavaga.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Ettepaneku rakendamine peaks tagama, et EL ja liikmesriigid on 2050. aastaks ELi kliimaneutraalsuseni jõudmisega graafikus ning teevad kohanemiseks rohkem jõupingutusi.

Rakendamise jälgimise erinäitajad on järgmised:

kasvuhoonegaaside heite vähendamise tase ELis (mille kohta antakse aru vastavalt määrusele (EL) 2018/1999);

kliimamuutustega kohanemise meetmed (mille kohta antakse aru vastavalt määrusele (EL) 2018/1999) ning kohanemisstrateegiate ja -kavadega liikmesriikide arv (vastavalt ettepanekule).

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühiviimase või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Asjakohased liidu institutsioonid ja liikmesriigid peavad võtma ettepaneku rakendamiseks vajalikud meetmed. Liikmesriigid peavad veelgi rohkem lõimima pikaajalise perspektiivi oma juhtimismääruse kohastesse kavadesse ja aruannetesse. Komisjon peab täitma mitmesuguseid ülesandeid, näiteks vaatama läbi 2030. aasta eesmärgi ja kõik läbivaadatud eesmärgi saavutamiseks asjakohased poliitikavahendid, kehtestama trajektoori, hindama olemasoleva poliitikaraamistiku järjepidevust, tegema iga viie aasta taguse hindamise, andma soovitusi ning võtma ELi tasandil lisameetmeid.

1.5.2. Liidu meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „liidu meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Kliimamuutused on piiriülene probleem, mida vaid liikmesriigi või kohaliku tasandi meetmete abil lahendada ei ole võimalik. Kooskõlastatud ELi meetmed võivad hästi täiendada ja tugevdada liikmesriigi ja kohaliku tasandi meetmeid ja tõhustavad kliimamuutuste vastast tegevust.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

EL on loonud kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks tervikliku poliitikaraamistiku. Ta on juba alustanud majanduse moderniseerimist ja ümberkujundamist, et saavutada kliimanetraalsus. Ajavahemikus 1990–2018 vähendas EL kasvuhoonegaaside heidet 23 % ning samal ajal kasvas majandus 61 %. Praeguse poliitika juures peaks aga kasvuhoonegaaside heide 2050. aastaks vähenema ainult 60 %, mistõttu on kliimanetraalsuseni jõudmiseks vaja palju rohkem teha.

1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Ettepanekuga täiendatakse kehtivat poliitikaraamistikku, määrates kindlaks vajaliku pikaajalise suundumuse ja sätestades 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgi ELi õiguses, suurendades kohanemiseks tehtavaid jõupingutusi, kehtestades 2050. aastani kulgeva trajektoori kindlaksmääramise ja ajakohastamise protsessi ning nähes ette korrapärase hindamise ja protsessi, mida järgitakse ebapiisavate edusammude või vastuolude korral. Samuti tehakse selles komisjonile ülesandeks hinnata liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks 2030. aastaks kõrgema eesmärgi seadmist ja teha selleks ettepanekud, et tagada selle eesmärgi kooskõla eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus. Ettepanek on kooskõlas energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määrusega.

1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

-

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

Piiratud kestusega

- Ettepanek/algatus hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- Finantsmõju avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA

Piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood algab alates 2020. aastast ja on piiramata kestusega,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

- rakendusametite kaudu

Eelarve jagatud täitmine koostöös liikmesriikidega

Eelarve kaudne täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- Euroopa Investeerimispanngale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele;
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

Märkused

Euroopa Keskkonnaamet toetab oma iga-aastase tööprogrammi alusel komisjoni, et koostada iga viie aasta tagused hindamisaruanded kliimaneutraalsuseni jõudmiseks tehtud edusammude kohta ning jälgida ja hinnata kohanemisel tehtud edusamme vastavalt käesolevale määrusele. Keskkonnaamet teeb seda oma praeguste volituste alusel ja kooskõlas ühtse programmdokumendiga, milles on esitatud ameti mitme- ja iga-aastane tööprogramm (määruse (EL) 2019/715 (finantsraamistiku määrus) artikkel 32).

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Ettepanek põhineb kasvuhoonegaaside heidet käsitleval kindlal läbipaistvusraamistikul ning energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas määruses sisalduval muul kliimateabel ning sellega ei nähta liikmesriikidele ette täiendavaid aruandlusvooge. Komisjonipoolse hindamise ajastus on viidud kooskõlla Pariisi kokkuleppe ajakavaga ja juhtimismääruses ette nähtud läbivaatamisega. Komisjoni soovitude protsess on seotud komisjoni selle iga viie aasta taguse hindamisega.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus.*

Liikmesriigid võivad energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevast määrusest tulenevate kavandamis- ja aruandluskohustuste täitmisega hilineda. Tänu juba olemasolevatele ja hästi toimivatele kliimateabe alase aruandluse süsteemidele (mis on loodud seiremehhanismi määruse alusel ja lõimitud juhtimismäärusesse) on kehtestatud menetlused tagamaks, et kasvuhoonegaaside heite aruanded saabuvad õigel ajal, et nende kvaliteeti kontrollitakse, et puudused saab kõrvaldada ning et liikmesriike, kes ei täida oma aruandluskohustusi, saab abistada.

Samuti võivad liidu ja liikmesriikide meetmed olla kliimanetraalsuse saavutamiseks ebapiisavad või ei ole edusammud piisavad. Seetõttu nähakse ettepanekuga ette edusammude korrapärane hindamine, läbivaatamine, soovitused ja lisameetmed. Ettepanekuga nähakse ette ka hindamine ja ettepanekud liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärgi suurendamiseks ning trajektoori kehtestamiseks.

Ameti lisakulude kontrolli strateegiaga seoses teevad kõik detsentraliseeritud asutused tihedat koostööd komisjoni siseauditi talitusega, et tagada asjakohaste nõuete täitmine kõigis sisekontrolli raamistiku valdkondades. Sama korda järgitakse ka seoses ametite rolliga käesoleva ettepaneku puhul.

Peale selle kaalub Euroopa Parlament igal eelarveaastal nõukogu soovitusel põhjal ja Euroopa Kontrollikoja järeldusi arvestades, kas anda ametitepoolsele eelarve täitmisele heakskiit.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Käesoleva ettepaneku alusel Euroopa Keskkonnaametis toimuva tegevuse jaoks ette nähtud assigneeringute õiguspärase, säästliku, tõhusa ja tulemusliku kasutamise seisukohast ei kaasne algatusega uusi olulisi riske, mida olemasolev sisekontrolli raamistik ei kataks. Ettepanekuga seotud tegevus algab 2022. aastal ja kestab kogu uue mitmeaastase finantsraamistiku vältel.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Juhtimis- ja kontrollisüsteemid on sätestatud praegu Euroopa Keskkonnaameti toimimist reguleerivates määrustes. Amet teeb tihedalt koostööd komisjoni siseauditi talitusega, et tagada asjakohaste nõuete täitmine kõigis sisekontrolli raamistiku valdkondades.

Euroopa Parlament annab igal aastal nõukogu soovitusel Euroopa Keskkonnaameti eelarve täitmisele heakskiidu.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Pettuse, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu võitlemiseks kohaldatakse Euroopa Keskkonnaameti suhtes piiranguteta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta. Keskkonnaametil on spetsiaalne pettustevastase võitluse strateegia ja sellest tulenev tegevuskava. Peale selle sisaldab Euroopa Keskkonnaameti asutamise määrus sätteid ameti eelarve täitmise ja kontrolli kohta ning kohaldatavaid finantseeskirju, sh neid, mille eesmärk on vältida pettust ja eeskirjade eiramist.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kululiik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid ⁴⁵	kandidaatriigid ⁴⁶	kolmandad riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
02 (03)	07 02 06 00 (09 10 02) 34 02 03 (09 02 03)	Liigendatud	JAH	JAH	JAH	EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse: ei ole asjakohane.

⁴⁵ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁴⁶ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Hinnanguline mõju kuludele – ülevaade

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	2 (3)	Rubriik 2: kestlik majanduskasv; loodusvarad (Rubriik 3: loodusvarad ja keskkond – alates 2021. aastast)
---	-------	---

EEA: 07 02 06 (09 10 02)			2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Jaotis 1:	Kulukohustused	(1)	0,000	0,000	0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,870
	Maksed	(2)	0,000	0,000	0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,870
Jaotis 2:	Kulukohustused	(1a)	0,000	0,000	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,300
	Maksed	(2a)	0,000	0,000	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050	0,300
Jaotis 3:	Kulukohustused	(3a)									
	Maksed	(3b)									
[EEA] assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1 + 1a + 3a	0,000	0,000	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	1,170
	Maksed	= 2 + 2a +3b	0,000	0,000	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	1,170

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5 (7)	„Halduskulud“ – eraldi finantsselgitus kliimameetmete peadirektoraadile avalduva mõju kohta
---	-------	---

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–5 (1–7) assigneeringud KOKKU*	Kulukohustused	0,000	0,000	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	1,170
	Maksed	0,000	0,000	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	0,195	1,170

* NB! Euroopa Keskkonnaameti lisavajadused kaetakse programmi LIFE eelarve ümberpaigutamisega ameti eelarvereele.

3.2.2. Hinnanguline mõju EEA assigneeringutele

- Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3. Hinnanguline mõju EEA inimressurssidele

3.2.3.1. Kokkuvõte

- Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Ajutised töötajad (AD palgaastmed)									
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)									
Lepingulised töötajad*			0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,870
Riikide lähetatud eksperdid									
KOKKU			0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,145	0,870

* Lähtuvalt lepinguliste töötajatega seotud keskmisest kulust 55 000 eurot, mille suhtes kohaldatakse EEA paranduskoefitsienti, st $1,319 \cdot 55\,000 = 72\,545$ eurot, v.a jaotise 2 üldkulud.

Personalivajadused (täistööajale taandatud töötajad):

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Ajutised töötajad (AD palgaastmed)									
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)									
Lepingulised töötajad*			2	2	2	2	2	2	
Riikide lähetatud eksperdid									
KOKKU			2	2	2	2	2	2	

3.2.3.2. Vastutava peadirektoraadi hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, nagu on kirjeldatud eraldiseisvas finantselgites:

hinnanguline väärtus täisarvuna (või maksimaalselt ühe kohaga pärast koma)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
XX 01 01 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	2	3	4	4	4	4	4	4
XX 01 01 02 (delegatsioonides)								
XX 01 05 01 (kaudne teadustegevus)								
10 01 05 01 (otsene teadustegevus)								
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)⁴⁷								
XX 01 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)								
XX 01 02 02 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored spetsialistid delegatsioonides)								
XX								
01								
04								
yy⁴⁸								
- peakorteris ⁴⁹								
- delegatsioonides								
XX 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)								
10 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)								

⁴⁷ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

⁴⁸ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuvälise töötajate ülempiiri arvestades (endised B..A read).

⁴⁹ Peamiselt struktuurifondid, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja Euroopa Kalandusfond (EFF).

Muud eelarveread (märkige)								
KOKKU	2	3	4	4	4	4	4	4

34 tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist 2020. aastal

09 tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist 2021.–2027. aastal

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate peadirektoraadi sisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

3.2.4. *Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*

- Ettepanek/algatus on kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.
- Ettepaneku/algatusega kaasneb mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimine.
- Ettepanek/algatus eeldab pändlikkusinstrumendi kohaldamist või mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*

- Ettepanek/algatus ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- Ettepanek/algatus hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
  - omavahenditele
  - muudele tuludele
  - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu